

Helena Steen

Paikka hyvässä perheessä

Minerva

Paikka hyvässä perheessä

Helena Steen

Paikka hyvässä perheessä

Kaikki kirjassa esiintyvät henkilöt ovat fiktiivisiä, ja kaikki yhtäläisyydet oikeisiin henkilöihin ovat puhdasta sattumaa.

www.minervakustannus.fi

© Helena Steen ja Minerva Kustannus Oy, 2021

Kansi ja ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-149-1

Painettu EU:ssa, Printon Trükikoda 2021

Äidille ja isälle

Keskiviikko 23.8.1933

NO NYT SE myrkyn lykkäsi. Olin äsken pahaa aavistamatta tuputtelemassa ihojauhetta nenälleni kamarini peilin ääressä, kun kärrynpyörät rahisivat pihasoraa vasten, ja ikkunaan ehdittyäni näin ruustinnan hattupäisen hahmon häviävän etuovesta sisään. Viivyttelin alakertaan menoa, piirsin kulmatkin, koska tiedän niiden korostamisen Elsaa erikoisesti ärsyttävän, ja taputin vielä varmemman vakuudeksi colognea korvan taakse (vaikka niin hullu en sentään ole, että olisin huulet punannut).

Kun lopulta maleksin alakertaan, oli salin ovi vedetty visusti kiinni.

”Kuka siellä on?” kysyin Hilmalta, joka astui ulos salista kuparisen kahvipannunsa kanssa. ”Vain Elsa ja ruustinna, niinkö?”

Hilma vain nyökkäsi ja kiirehti tupaan. Minä seurasin.

”Mitä ne puhuvat?”

”Ehän mie siit mittää tiiä”, Hilma mutisi. Hän rupesi leipomaan piirakoita, taikina oli jo tehty ja puuro keitetty. Sen seitsemät sortit oli näköjään viety jo etukäteen saliin, mikä tarkoitti sitä, että Elsa oli osannut odottaa ruustinnaa, vaikkei ollut siitä minulle mitään virkanut.

Katselin kuinka piirakankuoret pyörivät Hilman käsissä, kun hän kaulitsi niitä pulikallaan. Pyörähdys, kaulinta, pyörähdys, kaulinta, kunnes niistä tuli säännöllisen pyöreitä, kuin muotilla otettuja.

Hetken kuluttua Hilma mulkaisi minuun, pesi kätensä ja otti pannun liedeltä. Hän lähti takaisin saliin.

”No?” kysyin, kun hän palasi.

”Pyysvät siut sissään”, hän urahti ja jatkoi kaulimista.

Astuin porstuan kautta salin ovelle ja vedin henkeä ennen kuin työnsin oven auki. Kyllä minä tiesin, että Elsa suunnitteli jotakin minun pääni menoksi, vaikken osannut uumoilla, mitä oli tulossa.

Elsa, isän vanhin sisar ja kasvattiäitini, istui pellavaliinalla peitetyn kahvipöydän ääressä äidin valkean kaluston tuolilla, joka näytti liian hontelolta hänen rotevan ruhonsa alla. Hän porasi katseensa minuun, suoristi ryhtiään ja kohotti leukaansa. Kokemuksesta tiesin, että nyt on tuomio tulossa.

”Sinä menet palvelukseen.”

Jähmetyin kynnykselle. Kuului vain kärpäsen surina ja seinäkellon tikitys, aurinkoläikät huoneessa liikkuiivat pihakoivun tahtiin.

”Palvelukseen?” toistin. Tätä minä en ollut osannut odottaa.

”Niin, Amalja on järjestänyt sinulle paikan.”

Ruustinna nyökytteli hänen vieressään, suu supussa, oikeamielisenä kuten aina. Molemmilla oli tukat tiukalla nutturalla, ruustinnan päässä hattu ja sorsettileningin rintapielessä kolme lyyraa. Elsalla ei ollut ainuttakaan, vaikka hän oli kasvattiäitinä haaveillut sellaisen minulta saavansa, ja se on yksi syy, miksi hän on minulle vihainen.

”Mutta kuinka... Miten... Minäkö palvelukseen?” sain vihdoinkin kakistettua.

Eihän sellainen sovi Elsan arvolle ollenkaan. Minun arvostani hän viis veisaa, mutta omastaan on tullut perin tietoiseksi, onhan hän mallitilan emäntä, Marttaliiton piirijärjestön varapuheenjohtaja ja Viipurin työtehokilvan perunankuorimismestari.

”Niin, sinä juuri!”

Elsan katse ei ole koskaan minua mittaillessaan järin lauhkea, mutta nyt aivan hätkähdin siinä pistävää vihaa.

”Kaikkemme olemme vuoksesi tehneet, kouluun päästäneet ja työnteolta varjelleet, kauniita vaatteita on laitettu, lehtiä tilattu eikä romaanien lukuakaan ole kielletty...” *Haa, se ei ole totta!* ”Mutta oletko sinä ollut kiitollinen? Mitä vielä! Koulukirjoihin et ole sen vertaa kajonnut, että olisit ylioppilaaksi päässyt...”

Elsa vilkaisi ruustinnaan ja suotta selvitti:

”Äitiinsä on tullut, turhanaikainen kujehus!” Ikään kuin ruustinna ei olisi jo tiennyt hänen kantaansa, ja itsekin niin ajatellut.

Kaiken tämän olen saanut moneen kertaan kesän aikana kuulla, edes äidin parhaaminen ei saanut enää sappeani kiehumaan, niin kuin se aiemmin teki. Kyllä minä vähemmälläkin ymmärrän, että Elsalla on kana kynimättä minun kanssani.

Oikeastaan olen syyllistynyt kolmeen toistaan suurempaan syntiin. Ensinnäkin reputin keväällä matematiikan, enkä päässyt ylioppilaaksi samaan aikaan kuin Eva-serkku ja ruustinnan Sanni. Elsa vuolain sanoin katui isän suopeutta, kun tämä oli laskenut minut vielä jatkoluokillekin kalliin keskikoulun päätteeksi. Toiseksi, viimeisellä Viipurin-matkallani Eva-serkun lakkiaisiin laitatin tukkaani kestolaineet, vaikka Elsalla on ollut sulattamista jo siinä, että sen aikoinaan lyhyeksi leikkasin, ja Kullervonkadun kemikaliosta kävin ostamassa huulipuikon, ihojauhetta ja kulmakynän, joilla nyt kasvojani ehoston – Elsan kiusaksi ja siksikin, että se minua kovasti pukee.

Kolmanneksi, ja tämä on pahinta kaikesta, minut yllätettiin juhannuksena nuorisoseuran talon takaa suutelemasta Mullin Jaskaa.

Ensimmäiset kaksi syntiä olisin vielä voinut saada anteeksi. Ei Elsa minua millekään erityisen pitkälle opintielle aio, naapurin hörökorvaiselle Taavetille hän minusta emäntää toivoo. Sillä laila yhdistyisivät kylän suurimmat talot ja karttuisivat Tikankin maat.

Äidin sukuhan se oli, joka minut oppikouluun penäsi. Sitä paitsi minä saan nyt syksyllä istua matematiikan uudestaan, niin etteivät kouluttamiseeni käytetyt rahat vielä ole hukkaan menneet. Eivätkä ehostus ja keistolaineetkaan ehkä olisi olleet Elsalle maailmanlopun asia, sillä ne eivät näytä Taavettia haittaavan, pikemminkin päinvastoin.

Ei, kolmas syntyni se oli Elsalle viimeinen pisara, nimittäin Mullin Jaska. Minä olen kylän komeimman talon ainoa tytär, Jaska pelkkä renkipoika, joskin harvinaisen kaunis ja mustakulmainen sellainen. Kauneudelle ja mustille kulmille Elsa antaa piupaut, maa-ala ja nau-tapäät ratkaisevat. Jos ei Taavetille, niin jollekin suurtilalliselle minun on mentävä, liian hyvä olen hänestä renkipoikien syliin.

”Avioon sinä kyllä joudat”, riehui Elsa, kun tieto tapauksesta kulkeutui hänen korviinsa, ”mutta eivät Tikan tyttäret sentään kenelle tahansa mene...” Vaikka jos minulta kysytään, olisi Elsa kyllä itse mennyt, kipin kapin, jos joku vain olisi pyytänyt.

”En minä avioon aio”, kivahtin silloin vastaan niin, että Elsan sie-raimet oikein laajenivat tuohtumuksesta.

”Vai niin, no mitä sinä sitten aiot?” hän tivasi.

”Minä... minä...”

Katsoin taas kerran sitä väheksyntää, joka kareili hänen suunsa seuduilla, nenänpielissä, silmissä, jotka kovettuivat katsoessaan minuun, ja silloin minä sen keksin. Nimittäin sen kohtalokkaan ajatuk-sen, joka tietämättäni sitten jäi Elsan aivoihin itämään.

”En minä avioon aio”, sanoin kohdaten Elsan kovan katseen.
”Minä haluan Helsinkiin, englantia opiskelemaan.”

”Englantia!” kiekaisi Elsa. ”Se tästä vielä puuttuu.”

Yritin puhua tynnosti ja rauhallisesti.

”Niin, minä istun syksyllä matematiikan uudestaan ja menen yli-opistoon, niin kuin Aina-täti.”

”Yliopistoon! Kuka sinun opintosi maksaisi? Älä kuvittele, että saat isältäsi rahaa kätettyä. Oppikoulusta on jo maksanut itsensä kiipeäksi, etkä sen vertaa viitsi lukea, että...”

Ja taas alkoi sama vanha virsi.

Sen jälkeen asiasta ei ole puhuttu mitään melkein kahteen kukauteen. Arestissa olen ollut ja pysynyt, on ollut turha haaveilla iltakävelyistä saati matkoista Viipuriin, ja nyt... Niin, nyt on tultu tähän.

Ruustinna kurotti ottamaan lusikkaleivän vadalta ja alkoi järsiä sitä hampaidensa kärjillä pienin, sivein haukuin. Elsa veti henkeä mittaviin rinnuksiinsa. Jossakin siellä, monen vaatekerroksen, liivien ja iheran alla piilee se ”hyvää tarkoittava sydän”, josta isä aina puhuu valittaessani hänelle Elsasta.

”Sinä lähdet palvelukseen... Englantiin!”

Oli kuin Elsan ääni olisi jäänyt kaikuna kajahtelemaan huoneeseen. Kärpäsenurinakin hiljeni korvissani. Vai maanpaon ne ovat minulle rangaistukseksi keksineet! Kun ei hirttääkään voi siitä hyvästä, että olen Mullin rengin liian likelle päästänyt.

”Englantiin?” toistin hölmönä. Se ei käynyt minun järkeeni ollenkaan, mutta nyt asiaa ajateltuani olen ruvennut paremmin ymmärtämään Elsan ajatuksenjuoksua. Eihän hän kotimaassa voisi Tikan talon tytärtä piiksi laittaa, mutta valtameren takana se olisi hyvinkin mahdollista. Kukapa minua siellä tuntee. Ja varmimminhan minä ulkomailla pysyn Jaskasta loitolla.

”Opit arvostamaan asemaasi yhteiskunnassa”, jatkoi Elsa. ”Ja menet nyt sinne Englantiisi!”, viimeisen sanan hän sylki suustaan. ”Kuulet sitä heidän kieltään, kun se kerran on sinulle niin rakasta!”

Äitini sukua hän ei voi sietää, ja jo ennen yliopiston mainitsemista häntä ärsyttivät Aina-tädin aikaansaama englannin kielen

harrastukseni ja ne englanninkieliset romaanit, joita täti minulle postissa lähettää.

”Ja nöyryyttä, nöyryyttä hän oppii myös”, pisti ruustinna väliin heti, kun oli saanut suunsa tyhjäksi.

”Niin, nöyryyttä”, Elsa vahvisti, ensimmäistä tavua venyttäen ja r-kirjainta voimakkaasti pärisyttäen. ”Nöyrrryyttä tulet myös oppimaan!”

Katselin kynsiäni, ja vielä sillä tavalla mitä Elsa oikein erikoisesti inhoaa, koukistaen sormet kämmenpuolelle kuin mikäkin pojankolttiainen. Kärpänen surisi taas ikkunaa vasten, halusi parka vapauteen yhtä kovasti kuin minäkin.

”Kuunteletko sinä minua?” Elsa jyrähti.

Nostin katseeni, vaikka silmäni taisivat kyllä iskeä kipinää, niin kuin kirjoissa sanotaan.

Elsan ääni pehmeni asteen verran ja hän katsoi ruustinnaan.

”Amalja tuntee Englannista erään rouvan, rouva Brownin...”

Hänen suunsa muikistui hymyyn, kun hän lausui hienoksi luulemansa vieraskielisen nimen – tosin väärin!

”Niin, hän on oikeastaan ystäväni rouva Angervon tuttava”, ruustinna selvitti. ”Minä kirjoitin rouva Angervolle, joka asuu Lontoossa, ja hän puolestaan kyseli leideiltä klubillaan, ja erään rouvan tytär, joka asuu Exeter-nimisessä kaupungissa...”

Ruustinna puhuu narisevalla, yksitoikkoisella äänellä, johon ei jää taukoja edes lauseiden väliin, ja Elsa on tottunut keskeyttämään hänet nostamalla ilmaan leveän kämmenensä.

”Rouva Brown”, Elsa maiskutti nimeä uudestaan, ”tarvitsee piikkaa.”

”Sisäkköä”, ruustinna narisi, ”rouva Angervo sanoi, että työ on enimmäkseen tarjoilemista, vieraiden vastaanottoa, sen sellaista. Ehkä hieman kevyttä taloustyötä, koska palvelusväkeä on Englannissa nykyään vaikea saada...”

Taas nosti Elsa kätensä pystyyn.

”Asia on päätetty, ja Anni saa lähteä ensi tilassa.”

”Mutta Annin täytyy muistaa”, ruustinna jatkoi itsepintaisesti. ”Annin täytyy muistaa – niin tähdensi rouva Angervo – että hänen täytyy olla rivakka toimissaan, eikä hän saa pitää mitään työtä arvolleen sopimattomana. Minä vakuutin, että Anni kyllä osaa tehdä taloustöitä.”

Elsa tuhahti. Ruustinna vilkaisi häneen nopeasti.

”Ja mitä Anni ei osaa, se pitää nopeasti opetella. Ymmärräthän sinä, että minä olen antanut sanani sinusta?”

Kyllähän minä sentään jotain osaankin, tuhahtelepa Elsa kuinka paljon hyvänsä. Juuri siksi, että minä olen hänen mielestään niin turhanaikainen, on hän yrittänyt ajaa käytännöllisyyttä päähäni. Vaikka en olekaan navettaan joutunut, niin sisätöissä olen kyllä saanut autella – ainakin kaupunkilaisserkkujani enemmän, he kun ovat äidinpuoleista sukua ja sivistysperheistä, eikä heitä ole kukaan ollut työhön usuttamassa. Pikemminkin heitä on siitä konserttien, näytelmien ja muun ”kaupunkilaihumpuukin” avulla yritetty vieroittaa.

”Entäs ylioppilaskirjoitukset?” kysyin. Olenhan arestissa päntännyt pääni täyteen algebraa, ainakin sen minkä olen romaanien luvulta joutanut.

Tällä luulin saavani jauhot Elsan suuhun, mutta eikös mokoma ollut ajatellut sitäkin:

”Lähdet heti kun kokeesi on ohitse. Kestää se kumminkin ennen kuin saadaan passit ja piletit kuntoon.”

Niinpä minä istuin tähän kirjoittamaan, kun en muutakaan voi. Kirja on paksu, vihreäkantinen ja napakka, sain sen Aina-tädiltä viime jouluna lahjaksi. Hän halusi minun ryhtyvän päiväkirjan pitoon, koska on kirjeideni perusteella saanut päähänsä,

että olen hyvä kirjoittamaan. En minä silloin viitsinyt ruveta, mitäpä sitä jokaista sydänsurua paperille panemaan, mutta nyt on asia toinen. Nyt minulla on muutakin kirjoituksen aihetta kuin luokka ja Mullin Jaska, ja aion ruveta laittamaan ylös edes osan siitä mitä tapahtuu.

Kai minun pitäisi olla Elsalle kiitollinen. Niin sanoo isä ja niin sanoo koko äidinpuoleinen sukukin, vaikka ei muuten siedä Elsaa sen enempää kuin Elsa heitä. Hän tuli taloon kahdeksan vuotta sitten kun äiti kuoli. Isän vanhempana sisarena hän oli muuttanut pois Tikkan talosta jo vuosia sitten, ensin emäntäkouluun, ja kun ei emännäksi päässyt, sieltä talouskouluun ja sitä kautta opettamaan. Äidin kuoltua hän jätti opettajanpaikkansa ja palasi lapsuudenkotiinsa, isästä ja minusta huolehtimaan. Koulutetun talousihmisen tehokkuudella hän kävi käsiksi talon töihin, silminnähdessä tyytyväisenä, että vihdoinkin sai laittaa kotitalonsa ojennukseen huikentelevaisen äitini jäljiltä.

Sillä huikentelevaisena hän äitiä piti, eikä häntä hirvittänyt kuoleistakaan pahaa puhua.

”Kyllä sen tietää miten käy, kun kansakoulunopettajatar otetaan talon emännäksi. Kaupunkilaistyttö Hämeestä... Mitä sellainen talontöistä ymmärtää, kujehus ja laululintunen.” Elsan marmatus kuului milloin karjakeittiöstä, milloin liinavaatekaapista.

Hän järjesteli ja paasasi, ja minä ja isä emme voineet kuin katsoa orpoina vierestä hänen menoaan. Ja orpoja me olimmekin, nyt kun poissa olivat tyyni hymy, kepeä askel, uudesta salista kantautuva pianonsoitto. Vaalea pää ei kumartunut koruompeluksen puoleen, isän tenori ei yhtynyt äidin sopraanoon, emmekä enää koskaan istuneet omenapuiden taakse keinuun *Välskärin kertomuksia* lukemaan.

Kaikki, mitä äiti oli tehnyt, oli Elsasta turhaa. Uutta salia hän paheksui, vaikka on nyt sinne varsin hyvin kotiutunut. Koruompelus ja

pianonpimputus olivat hänestä silkkaa ajanhukkaa. Romaanien luku päiväsaikaan kiellettiin, ja keinu siirrettiin pois omenapuiden takaa, uusien juurikasmaidan tieltä.

Äidin suku olisi kyllä ottanut minut huomaansa. He eivät koskaan hyväksyneet sitä, että äiti meni naimisiin talonpojan kanssa, oli tämä sitten kuinka komea, varakas ja itseään sivistänyt hyvänsä. Eivät he käyneet meillä kylässäkään, vaikka uusi sali rakennettiin nimenomaan sitä varten, sellainen kun on Hämeessä tapana olla. Eikä isä tullut mukaan vierailuille uuden sukunsa tykö, äiti yksin vei minua Viipuriin Helmi-tädin luo ja lapsuudenkotiinsa Hämeenlinnaan, silloin kun olin pieni ja mummi vielä eli.

Mielihyvin he olisivat äidin kuoltua sijoittaneet minut Helmi-tädille Viipuriin, sivistyskotiin. Olisin mennyt Viipurin tyttölyseoon Eeva-serkun kanssa, käynyt teatterissa ja kävelyllä Torkkelilla, oppinut parempia tapoja. Mutta minäpä en suostunut menemään. Niin pelottava kuin Elsa olikin, en suostunut jättämään isää enkä kotia, jossa äidin muisto viipyi ja yhä vieläkin on läsnä. Ei auttanut äidin siarten kuin suostua, kun Elsa lupasi pitää minusta huolta, mutta sen ehdon he panivat, että koulutettava minut olisi.

Niin minä sitten päädyin ruustinnan sietämättömän Sannin kanssa naapuripitäjän oppikouluun, jonne pääsee linjuripelillä kotoakin käsin, ja piikiksi Elsan lihaan. Jo ulkonäöltäni muistutan äitiäni, enkä ole koskaan saanut armoa Elsan silmissä, varsinkaan, kun minussa ei ole edes äidin hämäläistä tyyneyttä. Helposti kuohahdan, helposti uhmaan, ja yksitoistavuotiaasta olen saanut kuulla kuinka mahdoton olen, kuinka huono oli äitini ja kuinka turhanaikaista kaikki mitä rakastan. Onko silloin ihme, jos en ole osannut aina olla niin kiitollinen ”Elsan uhrauksista” kuin olisi kuulunut?

Myöhemmin

Yritin äsken vedota isään. Löysin hänet salista äidin pianon äärestä, vaikka ei hän soittaa osaa.

”Isä”, kutsuin.

Hän nosti katseensa, silmät kiilsivät.

”Mitä?” hän hymyili vetistä hymyä.

”Mitä sinä...”

Isä ryhdistäytyi, kakisti kurkkuaan.

”Eipä tässä mitään, mitä asiaa sinulla on?”

”Elsa aikoo lähettää minut Englantiin.”

Isä nousi ylös, hitaasti, jäi seisomaan käsi pianon kannella.

”Hyvä, hyvä”, hän sanoi ja katsoi ohitseni ulos ikkunasta.

”Mutta isä, piikomaan!”

Isä katsoi minuun, ei vieläkään täysin siinä.

”Piikomaan”, hän rypisti kulmiaan. ”Niin, niinhän hän on puhunut.”

”Etkö sinä voisi... En minä halua...”

Yritykseni kimposivat isästä kuin hänen edessään olisi ollut läpinäkyvä kalvo. Hän hymyili sillä ylen lauhkealla tavalla, jota en muista ennen äidin kuolemaa nähneeni, ja taputti minun kättäni.

”Tehdään niin kuin Elsa parhaaksi katsoo.”

Kyyneleitä minäkin nieleskelin, kun kamariini palasin. Elsasta sen vielä uskoin, mutta että isäkin saattaa lähettää minut, ainoan tyttärensä, vieraille maalle, vierasta perhettä palvelemaan!

Maanantai 11.9.1933

LUEN IKI-IHANAA Jane Austenia, enkä olisi millään malttanut laskea sitä käsistäni. Kun vihdoin sain sen laitetuksi pois, houkutteli tämä muistikirja minua puoleensa paljon enemmän kuin kirjoituslipastolla lepäävä algebra.

Vai niin, vai Englantiin. Nyt on passit ja viseraukset hoidettu, ja lähtöpäiväksi on määrätty ensi tiistai, vaikka hilkulle menee matematiikan kokeen kanssa, kun laiva lähtee Helsingistä. Matkakuume on vähitellen alkanut tarttua minuun, varsinkin, kun viime viikolla pääsin jäähyväiskäynnille Viipuriin. Siellä minulle teetettiin uusi matkapuku Helmi-tädin ompelijalla, ohutta villakreppiä, kapealinjainen jakku ja hame, jonka etuosassa on veikeä laskos. Uuden hantunkin minä sain, tummansinistä huopaa, napakka pikku lieri ja kupua kiertävä nauha, jota toisella sivulla koristaa vaalea, luinen solki.

Täytyy sanoa, että näissä tamineissa sain osakseni kiitettävän monta katsetta Torkkelilla kävellessämme. Eeva-serkku kyllä paheksui sitä, miten minä nautin viipurilaisten sotilaspoikien katseista, mutta minä tunnistan sudet lampaiden joukosta ja sellaisetkin, jotka ovat lampaiden vaatteissa. Nyt istun matkatavaroideni keskellä, kaikki nuo kimpsut ja kampsut pitäisi saada mahtumaan yhteen arkkuun. Oikeastaan olisin halunnut uudenaikaisen fiiberilaukun, jollaisia *Kotiledessäkin* suositeltiin, mutta siinäkin asiassa on minun tahtoni jyrätty.

Oikea kunnan matka-arkku sen Elsasta olla pitää, ja Helmi-tätikin puolsi häntä.

No, koon puolesta se oli tietenkin hyvä päätös, sillä vaikeampi on päättää, mitä jätän kotiin kuin mitä otan mukaan. Elsa pakottaa minut pakkaamaan paksun talvipaltoonkin, ja Helmi-täti antoi vielä *Kotiliedestä* tilaamansa *Emännän kirjan* (4 nidettä!), joka minun olisi kuumemma otettava mukaan siltä varalta, että tarvitsen neuvoja taloudenhoidossa selvällä suomen kielellä.

”Työ tekijäänsä opettaa”, tokaisin vain, kun hän käyntini päätteeksi ojensi minulle kirjat.

”Anni-pieni”, sanoi Helmi-täti, jotenkin surumielisesti hymyillen. Minusta tuntuu, että hän epäilee, miten minä palveluksesta selviän. Heillä on tainnut olla siitä puhetta, koska heidän Kerttunsakin katsoi minua hieman vinosti tuodessaan viimeisenä iltana kananpoikaa pöytään.

Jouduin sen verran hämilleni, että lupasin katsella kirjoja ennen lähtöäni, mutta perin juurin pitkästyttäviltä ne vaikuttavat. Aakkosjärjestyksessä alumiinastioita, ammoniakkaa ja astiainvalutushäkkiä – a-kirjainta pidemmälle en ole päässytäkään. En minä sellaisia opuksia sisäköntyössä tarvitse. Sen sijaan olen lukenut uudestaan Aina-tädin lähettämiä englanninkielisiä romaaneja ja vilkaissut paria suomeksi kirjoitettua Englannin matkakirjaakin, jotka äskettäin saapuivat postissa tädiltä. Sisäköksi hienoon englantilaiseen perheeseen... Miksen lähtisi, kun viimein tarjoutuu tilaisuus päästä Elsan kahdeksanvuotisen ikeen alta?

Myöhemmin

Juuri kun olin saanut edellisen kirjoitettua, tuli ruustinnan Sanni huoneeseen, ruustinna kun oli taas tullut tapaamaan Elsaa ja ottanut

tällä kertaa tyttärensä mukaan (vaikka ei olisi minun tähteni tarvinnut vaivautua).

”Mahtaa olla hienoa päästä Englantiin”, Sanni totesi löydettyään sängyltäni tyhjän kohdan, johon takamuksensa sovittaisi. Koko ke-sän hän on pitänyt huolta siitä, että aina minut nähdessään esiintyy ylioppilaslakki päässään.

”Sääli, että sinne on piikana mentävä”, hän jatkoi.

Kohautin olkiani.

”Parempi piikana kuin ei ollenkaan.”

”Mikä tuo on?”

Sanni nappasi ketterästi valkoisen hilkan matka-arkustani ja käänteli sitä käsissään. En voinut mitään kasvojeni kuumotukselle, min-kä näkeminen tietysti oli mannaa Sannille. Hän ja apteekkarin Rauha ovat minun lisäksi kylän ainoat tytöt, jotka jatkoivat oppikoulua lukioon asti, ja kun Rauha jäi pois koulusta jo talvella ja minä repu-tin, Sanni on ollut melkein haljeta ylpeydestä sen vuoksi, että on tie-noon ainut uusi naisylioppilas.

”Onko tämä sinun palvelijanhilkkasi?” hän äkkäsi ihastuneena.

Vetäisin kاپineen hänen kädestään. Tämä typerä hilkka samoin kuin siihen sopiva esiliina ja Viipurissa teetetty musta mekko ovat niitä asioita, joita minä en halua ajatella. Meidän Hilmallamme ei ole mitään erityistä pukua, tavallinen mekko vain, ja Helmi-tädin Kertullakin on vain sinivalkoruudullinen puku, joka on paljon mustaa hauskemman näköinen.

”Voi olla, että minäkin menen pian Englantiin”, Sanni jatkoi heilutellen muka huolettomasti sängyn reunan yli roikkuvia sääriään.

”Vai niin, löysikö äitisi sinullekin paikan?”

”Ei tietenkään!” Sanni nauroi. ”Äiti lupasi kysyä, josko vois-in mennä kylään hänen ystävättarelleen, rouva Angervolle. Rouvalla on meidän ikäisemme tytär.”

”No, jos joudan, voin kirjoittaa sinulle millaista siellä on”, myönnyn, vaikka Sannille kirjoittaminen ei todellakaan tule olemaan etusijalla mielessäni.

”Voi, et sinä varmaan tule liikkumaan niin sivistyneissä piireissä”, Sanni hymyili. ”Sitä paitsi minä menisin tietenkin Lontooseen, en jonnekin syrjäkylille Eksesteriin, vai mikä se paikka nyt olikaan.”

”Exeter”, korjasin. ”Ja suuri kaupunki sekin on.”

Yritin olla kuin en olisi ollut millänsäkään, mutta tottahan se on, että Lontoossa on Exeteriin verrattuna kiehtova sointu. Olen etsinyt Exeterin kaupungin oppikoulun kartastosta, ja perin syrjässä se Lontoon metropolista sijaitsee, kaukana länsirannikolla, eikä edes aivan meren rannalla, vaan sisämaahan työntyvän lahden perukassa.

”Niinpä niin”, Sanni hymähti. ”Suuri mikä suuri.”

Hän nousi ja silitti sängynpeittoa, johon hänen takamuksensa oli jättänyt aimo kuopan.

”Ei sillä, en minä tiedä uskaltaisinko Englantiin lähteäkään...”

”Miten niin et uskaltaisi?”

”No, ajattele sitä *Oberonin* turmaakin. Kyllä minua ne laivat pelottaisivat.”

Niin, *Oberon*, laiva joka upposi hyiseen mereen. Siitä ovat jo muutammat ystävälliset sielut muistaneet minulle kertoa.

”Se oli talvella jäiden aikaan”, kuittasin samoilla sanoilla, joilla isä on minua lohduttanut.

”Voi sellainen kesälläkin sattua.”

”No, huomenna voi Mullin sonni karata haastaan ja astua päällesi, kun makaat pellon reunassa haaveilemassa. Ei onnettomuus tule kello kaulassa!”

”Meri on aina meri”, Sanni nosti nokkansa pystyyn ja marssi ulos huoneesta. Vielä ovelta hän hihkaisi olkansa ylitse: ”Älä unohda hilkkaasi!”